

mento contado - anexo à folha 13 verso

• F.P.B. 1971-1981

MANVALE SECUNDVM

Ordinē almæ Bracarēsis Ecclesiæ.

BRACARÆ.
Ex officina Antonij de Mariz.

1562. mense Julio.

LIBRIS: RIGA: 22: DECA: M.1.214

Bartholomeus

a martyribus Archiepiscopus Bracaren sis Capitulo & vniuerso clero S.P.D.

OSTE AL VAM huius nobis ecclesiae cura demandata est, & clerum bene instituendi onus suscepimus, multa sancte à maioribus emēdata deprehēdimus: & sanoin melius iudicio restituta. Quæ nos summa diligentia & studio singulari (ne neglecta periret) obseruanda curauimus. Admonuerunt præterea nos, non admodum pauci in eccllesia dignitate nobiles & alij reiecclesiasticae peritia & vsu insignes, per neceſſarium de sacramentis librū deesse, quod vulgo Manuale appellat: & vetus illud Manuale multis in locis corruptū, & in quo cōficiēdo permulta & incuria omīsa, & alieno loco posita fuerat, quæ doctos & quæ atq; non adeo indoctos offenderant. Quibus rebus permoti nosex veteri libro nouum consecimus, collatis in unum prius & per pensim multarum ecclesiarum eiusdem argumenti libris: in quo nouo Manuali, corruptam veterie mendauimus: incuria omīsa noua accessione adiecimus, & quedam reposuimus. Quod opus ad generale concilium cuocati, ante subitam profectionem nostram perfeciendum reliquimus: totumque negotium pondusque rei viris de re ecclesiastica benemeritis, & in primis Ioanni à Leiria (cuius fidei & integritati vita omnem etiam administrationem Bracarensis ecclesiæ commisimus) absoluendum omni ex parte mandauimus. Quocirca admonemus & idētidem hortamur Capitulum huius ecclesiae, atque omnem clerum, ut hoc opus à nobis institutum & à proximo Archiepiscopo iam antea excogitatum, in conficiendis sacramētis sequantur: quod multorum iudicio est elucubratum, & ex fide Christiana compositum. Nec mihi quisquam huius operis & laboris qualis que gratiam referēdam putet: sed Christo Deo optimo maximo, à quo velut fonte uberrimo pura & salubres aquæ effunduntur, quibus nos in vera fide formati ablinimur. Braca & quinco idus Iunias.

Tabula de lis, que in hoc Manuali continentur.

P rimū ad inacreditandum literam dñicalem et aureum numerū.	
C alendariū.	
D e benedictione et dispersione aquæ benedictæ.	fo. 3.
B enedictio fontis.	fo. 4.
O rdo baptizandi masculum.	fo. 8.
O rdo baptizandi feminam.	fo. 12.
O rdo baptizandi exita ecclesiam.	fo. 17.
M odo de receber os despesados.	fo. 18.
F ormas das absoluições.	fo. 18.
M odo de administrar o sanctissimo sacramento dos sacerdos.	fo. 20.
M odo de levar para o sanctissimo sacramento aos fiduciosos.	fo. 21.
D esacramentounctionis.	fo. 24.
O rdo ad sepeliendum mortuos.	fo. 33.
D esepultura paruulorum.	fo. 38.
O rdo ad sepeliendum sacerdotem vel clericum.	fo. 40.
D elatio corporis defuncti ad ecclesiam.	fo. 41.
D e officio sepulturæ sacerdotis, vel clerici defuncti.	fo. 41.
M odo como se ha de vestir os sacerdote et o subdiacono.	fo. 45.
A ordem que se teraa no enterramento dos bispos.	fo. 46.
A ordem que se teraa no vestir do bispo defunto.	fo. 46.
B enzimento da coua ou do moymento onde ajnda não soy sepultado nem humero corpo.	fo. 46.
O fficiū mortuorum cum cantu.	fo. 47.
O rdo ad celebrandam missam.	fo. 69.
P refationes.	fo. 70.
S acer canon.	fo. 81.
I n nativitate domini missa ad gallicantum.	fo. 105.
I n nativitate domini missa de luce.	fo. 106.
I n nativitate dñi ad missam maiorem.	fo. 107.
I n circuncisio ne domini, officium.	fo. 109.
I n die Epiphanie domini, officium.	fo. 110.
I n dominica resurrectionis dñi, officium.	fo. 111.
I n ascensione domini, officium.	fo. 112.
I n die sancto Petre costes, officii.	fo. 114.
I n dominica sancte Trinitatis, officiu.	fo. 115.
I n die corporis Christi, officium.	fo. 117.
I n purificazione beate Marie, officiu.	fo. 118.

Tabula.

G loriae Blasii episcopi et martyris, officium.	fo. 119.
G loriae Adorini archiepiscopi Bracarensis, officium.	fo. 120.
G loriae Benedicti abbatis, officium.	fo. 121.
G loriae Fructuosi Archiepiscopi Bracarensis, officium.	fo. 122.
G loriae Petri martyris Archiepiscopi Bracarensis, officium.	fo. 123.
G loriae Antonii confessoris, officium.	fo. 123.
G loriae Geraldii Archiepiscopi Bracarensis, officium.	fo. 124.
G loriae De sancto Spiritu, officium.	fo. 125.
G loriae De sancta cruce, officium.	fo. 126.
G loria B. Mariæ in aduentu vsq; ad nativitatem dñi.	fo. 127.
G loria A nativitate dñi usq; ad pur. B. M. exclusive. Officium.	fo. 128.
G loria A purificatione B. M. usq; ad pascua. Officium.	fo. 129.
G loria B. M. tempore resurrectionis.	fo. 130.
G loria B. M. in honorem sanctorum angelorum.	fo. 131.
G loria B. M. pro salute hominum tempore pacis.	fo. 132.
G loria B. M. pro defunctis.	fo. 132.
G loria Regimento pa reconciliar Igreja juntamente com o sacerdote que não for consagrada.	fo. 139.
G loria Coniuratio contra locustas.	fo. 141.

finis.

Tabula literarum dominicalium.

Dc **H** g f e c b **H** g e d c b g f e d b **H** g f d c b **H** f e
b d f **H** e e g

Gloria tabula suprascripta litteram dominicalem singulis annis hec pacto
tenuies primam litteram: quæ est. **D**, tribue anno **Ab. D. lxiij.** sequente
quæ est. **C**, tribue anno **Ab. D. lxiij.** sicq; deinceps p̄gredere quicunqueq;
peruenient ad numerum anni/ cuius litteram scirevis: quia littera super
quā cadit numerus illius anni, erit littera dominicalis. Quæ si non occurrit,
annum communem esse intelliges, si duplex, bissextile. Et tunc prior,
id est superior usq; ad sellum Mathie apostoli deseruit: Inferior
eum ad reliquam partem accommodabitur.

Dureus numerus.

v. vi. vii. viii. ix. x. xi. xii. xiii. xiv. xv. xvii. xviii. xix. i. ii. iii. viii.

Gloria modo ut dictum est de littera dominicali deprehēdes etiam
sureum numerum in suprascripta numerorum serie. Nam primum nu-
merus qui est. v. tribue anno **Ab. D. lxiij.** sequente qui est. vi. tribue **Ab.**
D. lxiij. et sic deinceps, donec ad annum suum peruenias.

Accipe a circulo numerū de litteris nigris cuiuslibet anni qui est in
marginē: et er opposito eius intra ad literas dicerū: et descendē usq;
ad primum dominicam, et ibi sine dubio erit Septuagesima mille
anno: quod si opposita litera fuerit dominicalis anni centenario
descende ad sequentem literam dominicalem.

Februarius.

Aureus
numerus.

BII

i	xii	a	Februa.
ii	xii	b	iii.j.no.
iii	xix	c	iiij.no.
iv	viij	d	p <i>ri</i> id.no.
v	xvij	e	Nonis.
vi	xvj	f	vii.j.idus.
vii	v	g	vij.j.idus.
viii	xliij	h	v.j.idus.
ix	ij	i	v.j.idus.
x	x	j	vij.j.idus.
xii	xvij	k	p <i>ri</i> id.idus.
xiii	vij	l	Ididus.
xiv	xvij	m	xvj.cal.
xv	vij	n	xv.cal.
xvi	xvij	o	xiiij.cal.
xvii	vij	p	xij.cal.
xviii	xvij	q	xij.cal.
xix	vij	r	xj.cal.
xx	xvij	s	vij.cal.
xxi	vij	t	vij.cal.
xxii	xvij	u	vj.cal.
xxiii	vij	v	v.j.cal.
xxiv	xvij	w	vij.cal.
xxv	vij	x	vij.cal.
xxvi	xvij	y	p <i>ri</i> idie cal.

Februarius habet dies viginti octo.
Luna viginti inuenit.

Ignatij ep*iscopi* t*er* s*ancti* Brigid. vir. Vig. ieiun. Purificatio beat*e* Mari*e*, sol. ser. Blasij ep*iscopi* t*er* martyris, dup.

Agath*e* virginis t*er* martyris.
Doroth*e* virginis t*er* martyris.

Appolloni*e* virginis t*er* martyris.
Scholaistic*e* virginis.
Sol in p*re*scib*us*.

Eulali*e* Barcinonensis virg. t*er* mart.

Martij. Valentini martyris.
Faustini t*er* Jouit*e* martyrum.
Julian*e* virginis t*er* martyris.

Theotonij conf. non. pont. pri*m*ini p*ri*o*ce*
(sanct*e* + Conimbricensis,

Catbedra sanct*i* Petri. dup.
vigilie ieiunanda.

Matth*e* apostoli. dup. ser.

C B*is*sextum sext*e* Martis t*er* huius
(re)calend*e*.

Posterior*e* die celebrentur festa
(Matth*e*).

■ Numer*a* per aureum numerum nigrum, ut supra in mense Januari*j*: t*er* descēdendo ad primam dominicā, Se*ptuage* simam celeb*ab*is.

Martius.

C. Post festum Perpetue et Felicitatis aureum numerum quartum, et laetitia dominica Pasche faciat.

Aureus
numerus

ij

d

B **D**

ij

e

A **M**artij

vij.no.

xiiij

f

v.no.

viiij

g

tuij.no.

xvij

h

ij.no.

v

b

prid.no.

xiiij

c

Romis.

vij

d

vij.idus.

v

e

vij.idus.

xiiij

f

vij.idus.

ij

g

v.idus.

xvij

h

iiiij.idus.

vij

b

iiiij.idus.

xvij

c

prid.idus.

vij

d

Idibus.

xvij

e

vij.cal.

vij

f

xv.cal.

xiiij

g

xiiij.cal.

ij

h

xiiij.cal.

xvij

b

xiij.cal.

x

c

xi.cal.

xiiij

d

x.cal.

ij

e

ix.cal.

xvij

f

viii.cal.

v

g

vii.cal.

xvij

h

vi.cal.

vi

b

v.cal.

xvij

c

iiii.cal.

xiiij

d

iii.cal.

ij

e

prid.cal.

ij

f

prid.cal.

Martius habet dies triginta unum.
Luna triginta.

Albini episcopiconfessoris.

Herculanii episcopi et martyris.

Thome de Aquino doc. cōf. nō pōt. du:

Perpetue et Felicitatis virg. mart.

Sanctorum quadraginta martyrum.

Solitariete. Elequinoctium vernalē.

Gregorij pape et doctorie. dup.

Leandri episcopi confessoris.

Longini marty. Hic incepit mundus.

Avulsi.

Patritij episcopi.

Anselmi episcopi.

Joseph confess. non pontificis. dup.

Martini archiepi Brac. sol. ser. Brac.

Benedicti abb. du. Hic fact⁹ est Edas.

Pauli episcopi Narbonensis.

Vigilia ieiunanda.

Annuntiatio beatę Marię sol. ser. Pas-

(sio Christi.

Resurrectio domini.

C. Accipe aureum numerum nigrum anni currentis, et ingredere ad litteras dierū: et ex opposito ut supra: et descendendo ad primum dñicam celebrabis Pascha uel in hoc mense, uel in sequenti.

Aprilis.

Boreus
numerus

B

Aprilis habet dies triginta.
Luna viginti nouem.

			Aprilis.
xv	xiiii;	H	xvij.no.
ix;	xiii;	S	lij.no.
xii	xii;	b	prid.no.
	xii;	c	Floris.
	xii;	d	vij.idus.
	xii;	e	vij.idus.
	xii;	f	vij.idus.
	xii;	g	v.idus.
xvii	xii;	H	v.idus.
vi	ij;	b	lij.idus.
xiiii	xiiii;	c	prid.idus
xiiii	xiiii;	d	Ididus.
xiiii	xvii;	e	xvij.cal.
xiiii	xvii;	f	xvij.cal.
xiiii	xvii;	g	xvj.cal.
xiiii	xiiii;	H	xvj.cal.
xiiii	xiiii;	b	xvj.cal.
xiiii	xiiii;	c	vij.cal.
xiiii	xiiii;	d	vj.cal.
xiiii	xiiii;	e	v.cal.
xiiii	xiiii;	f	iiij.cal.
xiiii	xiiii;	g	iiij.cal.
xiiii	xiiii;	H	pridie cal.

Adriani Egypciacē matrone.

Ambrosij ep̄i et doct. dup. Idori ep̄i.
Clementij conf. ordinis predicatorum.

Sol in tauro.

Victoris mar. Bracaren sis dup.

Adaij. Liburtij. Galerianij. et Abra-
ham mar. Fructuosi archiepi Braca. Ioi. ser. Bra-
care. et non ieiun.

Georgij mar. dup. Felicis fortunatij et
Achillei. mar.

Martini evangeliſte dup. ser.
Petri m. archiepi Braca. sol. ser. Bra-
care. Cleti pape et mar.

Eitalis martyris.

Petri martyris ordinis predicatorum.
Eutropij episcopi et martyris.

¶ Numera per surcum numerum nigrum descendendo, ut su-
pra: et in prima dominica celebrabis Pascha.

Modo de levar fora ho. S. Sacramento.

& perducat ad vitā aeternam. tuæ sanctæ incolumis repræ-
Amen. Edado o lauatorio lhe fétarimereat'. Per xp̄m dñm
pergūtará se té necessidade de nřm. **R.** Amé. **p** a molher. **O** r.
mais. E se disser q̄ si, delho. E

Deus infirmitatis humaue
depois de hotomar, lhe dirá: singulare præsidiū, auxilij
¶ Irmão day muitas graças a tui super infirmā nostrā ostēde
nosso sñor por vos deixar rece- virtutem: vt ope misericordię
ber asf mesmo. praza a elle por tuæ adiuta, ecclesiæ tuæ sanctæ
sua piedade q̄ seja pa vossa sal- incolumis repfetari mereat'. p
uaçāo, & dirá. **N**. Saluū fac fer- Christū dñm nostrū. **R.** Amé.
uū tuū. **E** se formolher: Saluá **¶** Depois deitelhe a bēçāo, &
fac ancillā tuā. **R.** Deus meus pergūte se q̄r receber à vñçāo.
sperátē in te. **N**. Mitte ei dñe au **¶** Isto acabado, tomará o sa-
xiliū de sancto. **R.** Et de Sion cerdote a custodia, & se torna-
tuere eū, ou eā. **N**. Nihil profi- rá pa a ygreja. E tanto q̄ che-
ciat inimic' in eo, ou ea. **R.** Et garao altar, ponha a custodia
filius iniquitatis non apponat sobre elle, & épee estando áte
nocére ei. **N** Esto ei dñe turris ella espere ate q̄ chegue o po-
fortitudinis. **R.** A facie inimi- uo, entá mostrará o sancto ía-
ci. **N** Dñe exau. **R.** Et clamor. cramento pa ser adorado. E

N Dñs vobiscum. **R.** Et cum. poendoo é a custodia, hotor-
Oremus. **¶** Pera homé. **O** r. nará ao sacrario. E depoys de
Deus infirmitatis huma- cerrado, se v̄ia o lugar q̄ lhe
næ singulare præsidiū, parecer mais cōueniente a de-
auxilij tui super infirmū nřm nūciar os perdóes dizēdo assi:
ostende virtutē: vt ope miseri- **¶** Atodos os q̄ acōpanhastes
cordiæ tuæ adiutus, ecclesiæ o sanctissimo sacramento, fam-

con-

concedidas per os sanctos padres muitas indulgencias & perdões: & o Arcebispo nosso prelado vos concede os seus.

Hospeccados mortaes confessayos a vossos confessores, pelos veniaes fazei a confissão geral, & dizeitres vezes Benta & louuada seja a paixão de nosso sñor Iesu xpo, ou conforme ao misterio que a igreja celebrar: & o sacerdote em quanto elles differem estas palauras diga: *Misereatur vestri. &c. & indulgentiā. &c. Elancelhes a benção* dizendo: *Benedicat vos omnipotens Deus, pater, & filius, & spūs sanctus. &c. Amen.*

Auerterá ho sacerdote que na quellas parrochias donde o sanctissimo sacramento fair & não ouuer de tornar por nam auer sacrario, á porta do enfermo ditas as palauras: Aqui jazhū nosso irmão. &c. dirá:

Hospeccados mortaes confessayos a vossos confessores po-

los veniaes fazey a confissão geral, depoys diga: dizey tres vezes Benta & louuada seja a payxā de nosso sñor Iesu xpo, ou conforme ao misterio que a igreja celebrar: & o sacerdote em quanto elles differem estas palauras diga: *Misereatur v̄ti. &c. & indulgentiā. &c. Elancelhes a benção* dizendo: *Benedicat. &c.*

¶ Ordo administrandi sacramentum vunctionis.

Veniat sacerdos cū clericis: & ipse sit indutus supersticco, & stola, & capa, si fuerit, portas crucē in manibus, & oleū sacratū infirmoru in patena imposita disco: & in iterum recitat psalmos aliquos cū deuotioe, & precedat ministri cum aqua benedicta & libro, Ingressis autē domū infirmi, sacerdos dicat: Pax huic domui. &c. Etoibush habitantibus in ea. Postea sacerdos cum clericis dicant antiphonam.

Signum

De vñctione infirmorum.

Signum salutis crucis pone bitates in hoc habitaculo. Per dñe in domibus istis, & nō Christū dñm nostrū. **R.** Amé. permittas angelū percutientē introire in domibus in quibus habitamus. De cœlo pone signū tuū dñe, & protege nos: et non erit in nobis plaga nocēs.

Deinde sacerdos in modū crucis aspergat infirmū aqua benedicta: postea aspergat oēs, qui in domo sunt, dicens aīam.

Asperges me dñe hyssopo & mundabor: lauabis me, & super niue dealbabor. **M**isere re mei Deus: secundū magnā misericordiā tuam. **G**loria patri. **Sicut erat.** **P.** Lauabis me. **O**stende nobis dñe misericordiā tuā. **E**t salutare. **A**

Dñe exaudi. **E**t clamor. **V.** Dñs vobiscū. **E**t cū Orem,

Exaudi nos dñe san. **O**ro. Ete pater omnipotēs, eterne Deus: & mittere dignare sanctū angelū tuum de cœlis: qui custodiat, foueat, ptegat, visitet, & defendat, omnes ha-

infirmus osculetur crucem, et sacerdos ponat eam super niēsam, & dicat: Oremus. Oro.

Exaudi quēsumus dñe precēs nostras, & cōfidentiū tibi parce peccatis: vt quos cōsciētię reatus accusat, indulgētia tuæ pietatis absoluat. Per Christū dñm nostrū. **R.** Amé. Oremus.

Oratio.

banc **Iam am** **P**reueniat hūc famulūtuū dñe misericordia tua: vt omnes iniquitates eius celeri indulgētia deleātur Per Christū dñm nostrum. **R.** Amen. Oremus.

Oratio.

Ad te domine supplicatiōnibus nostris, ne desit ab bac **la tua** hoc famulo tuo clemētię tuę lōgīnqua miseratio: sana vulnera, eiusq; remitte peccata, vt nullis iniquitatibus à te separāta: tibi dñ o deo nřo sépervaleat

leat adhucere. Per Christum
dominum nostrum. **R. Amen.**
Oremus.

Domine Deus noster, qui
offensione nostra non
irascaris, sed satisfactione pla-
caris, respice quæsumus ad
hunc famulū tuum, qui graui-
ter tibi peccasse cōficitur: tuū
est enim absolutionē peccāti-
num dāre, & veniam præstare
peccantibus, qui dixisti pœni-
nitentiā te malle peccatorum,
quā mortem. Concede ergo

Ie. tuę

dñe huic famulo tuo, vt tibi
pœnitentiæ excubias celebret:
& correctis astibus suis, con-
ferri à te séperna gaudia gra-
tuletur. Per Christū dñm no-
strū. **R. Amen.** **Oremus.** **Ofo.**

Presta quæsumus domine
huic famulo tuo dignū pœni-
tentiae fructū: vt ecclesiæ tuæ
sanctæ, à cuius integritate de-
uiarat peccando, cōmislorum

reddatur innoxius, vniā con-
sequendo. Per Christum do-
minum nostrum. **R. Amen.**
In preparationeunctionis.
Prīus iubeat sacerdos lauare
infirmū in locis, in quibus de-
bet poni oleū sanctū vndevis:
postea faciat septē pilas de stu-
pis, & ponat eas in disce ad pur-
gandum loca corporis infirmi,
quæ debet inūgi à sacerdote,
& circūdæ cū stupis summitta-
tem pollicis dexteræ cum quo
debet vngere infirmū. Dica-
tur Aña Dñs Iesus. **Psalmus.**

Domine quid multiplicat
i sunt qui tribulant me?
multi insurgunt aduersum me.
Multi dicunt animæ meæ, nō
est salus ipsi in Deo cius. **Tu**
autem dñe susceptor meus es:
gl̄a mea, & exaltā caput meū.

Voce mea ad dñm clamaui:
& exaudiuit me de móte san-
cto suo. **E**go dormiui & sopor-
at' sum, et exurrexi: quia dñs
suscepit

De vñctiōne infirmorum.

susccepit me. Nō timebo mil-
lia populi circundantis me: ex-
urge dñe saluum me fac Deus
meus. Q uoniā tu percussisti
omnes aduersantes mihi sine
causa: dentes peccatorū contri-
uisti. D ūi est salus: & super po-
pulum tuum benedictio tua.

Gloria patri. Sicut erat. A n̄a.
D ūs Iesuſ Icquutus eſt discipu-
lis suis, jn nomine meo dæmo-
nia ejcite, & super ægros ma-
nus vestrarū imponite, & bene-
habebunt. Oremus. Oratio.

O Mnipotens sempiterne
Deus, qui per beatū apo-
stolū tuum dixisti: Infirmitur
quis in vobis, inducat presby-
tero ecclesiarū & orent pro eo,
vngentes eum oleo sancto in
nomine dñi: & oratio fidei sal-
uabit infirmum, & alleuiabit
eū dñs: & si in peccatis sit, di-
mittetur ei: Te suppliciter ex-

bcc la tua
oramus, vt hic famulus tuus
per mysteriū nostrę vñctionis,

& donum tuę sanctae pietatis,
peccatorū suorū veniā conse-
qui, & ad vitā eternā peruenire
mereatur. Per Christum dñm
nostrū. Amé. Orem⁹ Orio.

D Omine redēptor noster,
per gratiā sancti spūs, cura

langores istius infirmi, & sana
ei vulnera, atq; dimitte pecca-
ta, cunctosq; dolores cordis &

corporis ab eo expelle: et plenā
ei interius exteriusq; sanitatē
misericorditer redde: vt ope-

misericordiæ tuæ restitutus &
sanatus, ad pristina reparetur
officia. Per Christū dñm nřm,

Amé. Hanc orationē dicat
sacerdos pro scipso. Oratio.

A Desto dñe supplicationi-
bus nostris, & me quietiā
misericordia tua primus indi-
geo, clemēter exaudi: vt quem
non electione meriti, sed dono
gratię tuę cōstituisti hui⁹ ope-

ris

ris ministrum, da fiduciā tui
muneris exequendi: & ipse in
nostro ministerio, quod tuę pi-
etatis est, operare. Per Christū
dñm nostrū. Amen. Aña.
Sana me domine. Psalmus.

Domine ne in furore tuo
arguas me: neque in ira
tua corripias me. Misericere
mei dñe quoniā infimus su:
sana medñe, quoniā cōturba-
ta sunt ossa mea. Et anima mea
turbata est valde: sed tu dñe vñ-
que quo? Conuertere dñe &
cripe animā meā: saluū me fac
propter misericordiam tuam.
Quonia non est in morte qui
memor sit tui: in inferno autē
quis confitebitur tibi? Labo-
raui in gemitu meo: lauabo
per singulas noctes lectū meū:
lachrymis meis stratū meum
rigabo. Turbatus est à furore
oculus meus: inueterauit inter
os inimicos meos. Discedite
à me os, qui operamini ini-
quitatē: quoniā exaudiuit dñs

vocē flet' mei. Exaudiuit dñs
deprecationē meā: dñs oratio-
nē meā suscepit. Ex rubescant
& cōturbētur vehementer os
inimici mei: cōuertātur & eru-
bescat valde velociter. Glori-
fi.

Sicut. Aña. Sana me dñe, quo
niā cōturbata sunt ossa mea: et
anima mea turbata est valde,
sed tu dñe conuertere, & cripe
animā meam. Tunc sacerdos
tagat oculum cum summitate
pollicis dexteræ, cū quopolli-
cē debet vngere infirmū in lo-
cis signatis: & primo sumat
pilā de stupis præparatā, cum
digitis. scilicet pollice, & indice, &
medio manus sinistre, ita di-
cendo: Per istā sanctā vñctio-
nē. &c. Vngat in modū crucis
oculos, narcs, & alia quinq; lo-
ca: ut infra cōtinetur. Si forte
infirmus nō habuerit oculos,
man', aut pedes, uigatur iuxta
ybi habuit, vel potuit habere
eos. Et quādodixit: Pervisū,
auditū, &c, statī in q̄libet vice

De vñctione infirmorum.

purgabit illa locum supradicatum
Etis pilis, & digitū suum pur-
gabit in pane, qui est supra mē-
sam. Quæ pilæ debent seruari
in disco, donec reuertantur in
ecclesiam, de quibus disponet
sacerdos, ut infra dicetur.

Prima vñctio in oculis, in-
cipiendo in dextero.

Per istam sanctā vñctio
nē, & suam piissimā mise-
ricordiam, indulgeat tibi dñs
quidquid peccasti per visum.
Amen. Oremus. **D**icat sacer-
dos sequentē orationē. O ro-

Deus qui famulo tuo Eze-
chiel regiter quinos annos
ad uitam donasti, quæsumus,

banc **lām** **ām**
ut hunc famulū tuum àlecto
suæ ægritudinis, tua potentia
erigat ad salutē. Per Christum
dñm nostrum. **R**. Amé. **A**ña.
Erat quidam regulus. **Psal.**

Beatī, quorum remissæ sunt
iniquitates: & quorū testa-
sunt peccata. **B**eatus vir, cui

nō imputauit dñs peccatum:
nec est in spiritu cius dolus.

Quoniā tacui, in ueterauerūt
ossa mea: dū clamarē tota die.

Quoniā die ac nocte grauata
est super me manu tua: con-
uersus sum in erumna mea, dū
configitur spina. **D**icitū meū
cognitum tibi feci: & iniustitiā
meā non abscondi. **D**ixi, con-
fitebor aduersum me iniusti-
tiam meā dño: & tu remisisti
impietatem peccati mei. **P**ro
hoc orabit ad te omnis sanctus:
in tempore opportuno. **V**erūta

men in diluvio aquarum mul-
tarū, ad eū nō approximabūt.

Tu es refugium meum à tribu-
latione, quæ circundedit me:
exultatio mea eruente à circū-
dantibus me. **I**ntellectū tibida-
bo, & instruāte in via hac, qua
gradieris: firmabo super te ocu-
los meos. **N**olite fieri sicut c-

quis & mulus: quibus non est
intellectus. **P**rechamo & freno
maxillas eorū constringe, qui

non

non approximát ad te. **M**ulta continuò se sentiat tua meditatem
flagella peccatoris: sperantem
autē in dño misericordia cir-
cundabit.. **L**ætamini in dño
& exultate iusti: & gloriamini
oés recti corde. **G** Papri. **S**icut
erat. **A**ña Erat quidá regulus
cuius filius infirmabatur Ca-
pharnaum: hic quum audisset
quia Iesus veniret in Galilæa,
rogabat eū, vt descenderet, &
sanaret filium eius.

**¶ Secunda vñctio in autibus,
incipiendo in dextera.**

PEr istam sanctam vñctio
¶ nem, & suam piissimā
misericordiam, indulgeat tibi
dñs quidquid peccasti per au-
ditū. Amé. Oremus. **Dicat sa-**
cerdos sequētē orationē. Ofo.

R Espice quæsumus dñe
binc **Iam tuum**
hunc famulū tuum infir-
mitatē sui corporis laborantē:
& animā rēfoue, quam creasti:
¶
vt castigationibus emēdatus,

cina salutatum. Per Christum
dñm nostrum. **Bz.** Amé. **A**ña.
Dñe descendē. **P**salmus.

D Omine ne in furore tuo
arguas me: neq; in ira tua
corripias me. **Q**uoniā sagitte
tuæ infixæ sunt mihi: & cōfir-
masti super me manum tuam.
N on est sanitas in carne mea
à facie ire tuę: nō est pax ossib;
meis à facie peccatorū meorū.
Quoniā iniquitates meæ sup-
gressæ sunt caput meū: & sicut
onus graue grauatae sunt su-
per me. **P**utruerūt & corrupte
sunt cicatrices meæ: à facie in-
sippietiæ meæ. **M**iser factus sum,
& curuatus sum vsq; in finem:
tot die cōtristat' ingrediebar.

Quoniam lūbi mei impleti
sunt illusionibus: & non est sa-
nitas in carne mea. **A**fflictus
sum & humiliatus sum nimis:
rugiebā à gemitu cordis mei.

Dñe ante te omne desiderium

f ij **meum**

Officium mortuorum.

domini in terra viuentium. ps. Dñs illumine

Anima mea
turbata est val-
de. Sed tu

Sclorū. Amen. dñe succurre ci. Reia Equi

at te rna ei solum dona regis

do mai ob line. Et lux perpe

et ait lux in iu s lecc

Officium mortuorum.

ce a illi tec is. **A** nimæ
e orum in bo nis de mo ren tur: &
semen e o rum hæ re di tet te r
rá. **P** Et **Be**. He u mi hi do mi ne,
qui a pecca ui ni mis in vi ta
mea

me a: quid faciam mi ser, v bi

fu giam, nisi ad te Deus

me us? Mise re re me

i. p Dum venc ri ob s

in no uissimo di e. 20.

Officium mortuorum.

A nima me a turba ta est val de: sed

tu do mi ne suc curgo e i.

P. Dum. B.N e recor de aliis au pec catan

me a do mi ne,

P. Dum vene ris iu di care

sc culū per

gnem. **D**i rige domine

Deus me us in cōspectu tuo

vi am me **D**u vene.

Re qui e m a ter nam dona
l ij

Officium mortuorum.

c i s domi ne, & lux pér pe tu a lu-
ceat e i s.
pla ce at tibi domine vt e ri pi a s me, ad adiuuan-
dū me respice. ps. Expe ctás. Sc̄p̄orū. amé. añ. San a domine.
animā meā, quia peccaui ti bi. ps. Be's qui intelli-

In ter-
tio noctur-
no. Aña. C
Om

Sc̄orum. Am̄c. Añ. Situit anima mea ad Deū viuū:

quādo veniam, & appare bo ante facié dñi?

v. Audiui vocē de
cōlo dicentē. **R.**
Beati mortui, qui
indño moriūtur.

ps. Quēadmodū. Secu loru. Amen.

R. Eccāté me quoti di c & nōme pœ ni

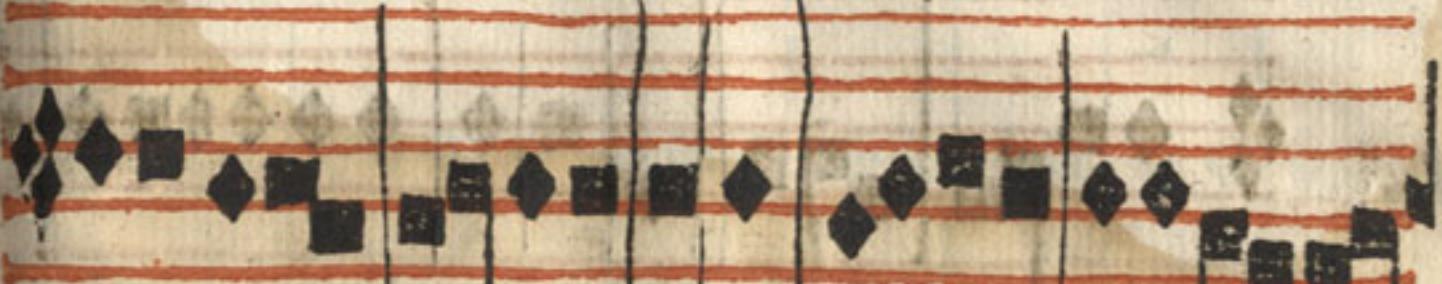
ten onia tem timo r mortis con-
l iij

08.03
Præfatio duplex sanctissimæ Trinitatis:

næq; de i ta tis, & in personis propri etas, & in

essenti a v nitas, & in maiestate' ado re tur

equa litas. Quem laudant angeli, atq; archan-

geli, cherubin quoq; & se raphin: qui non cessant

clamare quo ti di e vna vo ce di cen tes.

In festiuitatibus beatissimæ virginis Mariz, & per earum octauas dicatur Præfatio sequens, mutato nomine secundum qualitatem festi. In vigilijs autem festiuitatum eius & in missis votivis, & in festo nivium, dicatur **Et te in veneratione.** In festis verò purificationis annuntiationis, & cōmemorationis eiusdem dicatur præfatio de nativitate Christi.

A

Terne De us. Et te in venerati one

visitatione,
assumptione,
natiuitate,
præservatione,
conceptione,
pietate,

beatæ & gloriosæ sempérq; virginis

Ma ri æ, exultantibus animis lauda re, bene-

dicere & prædica re. Quæ & vnigenitum tuum

sancti spiritus obumbratione con ce pit: & virgi-

nitatis gloria permanente, huic mundo lumen æternū

et fu dit, Iesum Christū domi nū nostrum. Per quē

Et reliqua vt
in prima præ-
fatione.

Sanctus. Sanctus. Sanctus, dominus Deus
SabaOTH . Pleni sunt cœli & terra , gloria
tua.Hosanna in excelsis . **B**enedictus qui
venit in nomine domini . Hosanna in ex-
celsis.

Canon.

E igitur
clemen-
tissime
pater, per
Iesū Chri-

stum filium tuum do-
minum nostrum, sup-
plices rogamus & peti-
mus: uti accepta ha-
beas & benedicas hæc
+dona, hæc **+**mune-
ra, hæc **+**sancta sacri-
ficia illibata: In primis
quæ tibi offerimus pro
Ecclesia tua sancta ca-
tholica, quam pacifi-
care, custodire, aduna-
re, & regere digneris.
toto orbe terrarū: vna
cum famulo tuo Papa
nostro **N.** & antistite

nostro **N.** & rege no-
stro **N.** & omnibus or-
thodoxis atque catho-
licæ & apostolicæ fi-
dei cultoribus.

Oratio pro viuis.

Memento domine
famulorū famu-
larumque tuarum **N.**
& **N.** Et omnium cir-
cumstantium, quorum
tibi fides cognita est &
nota deuotio: pro qui-
bus tibi offerunt hoc sa-
crificium laudis pro se-
fuisque omnibus, pro
redemptione animarū
suarum, pro spe salu-
tis, & incolumentatis
suæ: tibiique reddunt

Canon.

vota sua æterno Deo, rum, quorum meritis
viuo & vero.

Infra actionem.

Communicantes & memoriam vene-
rantes in primis glori-
osę semperque virginis
Mariæ genitricis Dei
& dñi nostri Iesu Chri-
sti. Sed & beatorum a-
postolorum ac marty-
rum tuorū, Petri, Pau-
li, Andreæ, Iacobi, Io-
annis, Thomæ, Iacobi,
Philiphi, Bartholo-
mæi, Matthæi, Simo-
nis & Thadæi, Lini,
Cleti, Clementis, Six-
ti, Cornelii, Cypriani,
Laurentii, Chrysogo-
ni, Ioannis & Pauli, Col-
mæ & Damiani. Et o-
mnium sacerdorum tuo-

precibusque concedas,
ut in omnibus prote-
ctionis tuæ muniamur
auxilio. Per eundem
Christum dominū no-
strum. Amen.

Infra actionem.

HAnc igitur obla-
tionem seruitutis
nostræ, sed & cunctæ
familiæ tuæ quæsumus
domine ut placatus ac-
cipias, dieisque nostros
in tua pace disponas:
atque ab æternâ dam-
nâ natione nos eripi, & in
electorum tuorum iu-
beas grege numerari.
Per Christum dominū
nôstrum. Amen.

Quam oblationem tu-
mum in omnibus quæ-

mus bene **¶** dictā, ascri piens & hūc præclarū
¶ ptam, ra **¶** tā, ratio- calicē in sanctas ac ve-
nabilē, acceptabilēque nerabiles manus suas,
facere digneris: vt no- item tibi gratias agēs,
bis cor **¶** pus & san- **¶** bene **¶** dixit, deditque
guis fiat dilectissimi fi- discipulis suis dicens:
lij tui domini nostri Ie- Accipite & bibite ex
su Christi. eo omnes.

Qui pridie quā patere- tur, accepit panē in san-
ctas ac venerabiles ma-
nus suas: & eleuatis o-
culis in cœlū, ad te deū-
patrē suū omnipotētē,
tibi gratias agens, bene
¶ dixit ac fregit, dedit
que discipulis suis di-
cēs: Accipite & mādu-
cate ex hoc omnes.

HOCEST ENIM CORPVS MEVM.
Si simili modo postea
quā cœnatum est, acci-

HIC EST ENIM CALIX SANGVI-
NIS MEI, NOVI ET ÆTERNI TE-
STAMENTI, MY-
STERIVM FIDEI:
QVI PRO VOBIS
ET PRO MVLTIS
EFFVNDETVR IN
REMISSIONEM
PECCATORVM.

Haec quotiescūque se-
ceritis, in mei memo-
riam facietis.
Vnde & memores do-

nibus dulcedinis. **P**osuisti in capite eius coronam de lapide pretioso. **S**equentia sancti euangelij secundum Ioannem.

In illo tempore, Dixit Iesus discipulis suis. Amen, amen dico vobis. Nisi granum frumenti cadens in terram, mortuum fuerit: ipsum solum manet. Si autem mortuum fuerit, multum fructum affert. **Q**ui amat animam suam perdet eam. Et qui odit animam suam in hoc mundo: in vitam æternam custodit eam. Si quis mihi ministrat: me sequatur. Et ubi sum ego: illuc & minister meus erit. Si quis mihi ministraverit, honorificabit eum pater meus qui est in coelis. **O**ffert. Desiderium animæ ciustribuisti ei domine & voluntate labiorum eius non fraudasti eum: posuisti in capite eius coronam de lapide pretioso.

Oblatis dñe quæ. **S**ecret. sumus placare munerebus, & intercedente beato

N.

martyretuo acunctis nos descendere periculis. Pcr. **C**on-

Quod mihi ministrat, me sequatur: & ubi ego sum illuc & minister meus erit: **S**it nobis domine **P**ost c. reparatio mentis & corporis coeleste mysterium: ut cuius exequimus cultum, sentiamus auxilium Per dominum.

Sicut in communione plurimorum martyrum. **O**fficium:

A pientiam sanctorum narrent populi: & laudem eorum nuntiet ecclesia: nomina autem eorum viuent in seculum seculi. **E**xultate iusti in domino rectos decet collaudatio. **G**loria patri. **P**ro Sapientiâ sanctorum. **O**ratio.

Deus qui nos concedis sanctorum martyrum tuorum **N.** & **N.** natalitia colere: da nobis in æterna beatitudine de eorum societate gaudere. **p.** **E**pistola. **S**ancti per fidem. **v**c

supra

Commune plurimorum martyrum.

superiori missa sanctorum Fabianus & Sebastiani martyrum finis. Tunc dicebat illis. Surge et nesciunt sequentes. ¶ 146. quod dicit adicat sequentes. Gloriosus Deus in sanctis suis: mirabilis in maiestate faciens prodigia. Dextera domini glorificata est in virtute: dextera manus tua confregit inimicum. Alleluia. alleluia. Iusti epulentur & exultent in conpectu Dei, & delectentur in laetitia. Alleluia. A septuagesima usque ad pascha quia non dicitur Alleluia. loco eius & hoc dicitur sequens Tract. Qui seminant in lachrymis in gaudio meritent. Euntes ibant & flebant mittentes semina sua. Venientes autem venient cum exultatione, portantes manipulos suos. ¶ Sequentia sancti euangelij secundum Lucam. In illo tempore, Dixit Iesus discipulis suis. Cum audieritis prælia & seditiones: nolite terreri. Oportet enim primus hoc fieri: sed nondum statum finis. Tunc dicebat illis. Surge gens contra gentem, & tegnū aduersus regnum: & terrēmotus magnierunt per loca, & pestilentiæ, & famas: terroresque de cœlo & signa magna erūt. Sed ante hæc omnia iniiciét vobis manus suas, & persequentur, tradétes in synagogas et custodias, trahentes ad reges, et praesides propter nomen meum: Continget autem vobis in testimonium. Ponite ergo in cordibus vestris non præmediari, quæ admodum respōdeatis. Ego enim dabo vobis os et sanguinem: cui non poterunt resistere et contradicere omnes aduersarij vestri. Trademini autem à paréibus et fratribus et cognatis et amicis: et morte afficiét ex vobis. Eteritis odio omnibus hominibus propter nomen meum. Et capillus de capite vestro non peribit. In patientia vestra possidebitis animas vestras. Offertorium. Iustorum

Iustorum animæ in manu dei uid seruum meum: o leo sancto sunt: & non tanget illos tormentū malitiæ: visi sunt oculis insipientium mori: illi autem sunt in pace. **Secret.**

Munera tibi dñe nostræ deuotionis offerimus: quæ & pro tuorum tibi grata sint honore iustorū: & nobis salutaria te miserante reddantur. Per.

Multitudo languentium & qui vexabantur à spiritibus immundis veniebant ad eum, quia virtus de illo exibat & sanabat omnes. **Postcō.**

Profesta nobis quæsumus dñe: intercedentibus sanctis martyribus tuis **N.** & **N.** vt quod ore contigimus, puramente capiamus. Per.

Incō invnius cōf. pōt. Offīn.

GTatuit ei dominus testamentum pacis & principem fecit eum: vt sit illi sacerdotij dignitas in eternum. **Inueni Da-**

uid seruum meum: o leo sancto me ovxi eum. **A. Gloria p̄f.**
p Statuit.

Oratio.

Dicit quæsumus omnipotens Deus, ut beati **N.** confessoris tui atq; pontificis veneranda solennitas & deuotionē nobis augeat & salutē. Per. **Lectio libri sapientiæ.**

Ecce sacerdos magnus qui in dieb° suis placuit Deo & inuentus est iustus: & in tempore iracundiæ factus est reconciliatio. Non est inuentus similis illi qui conseruaret legem excelsi. Ideo iurciurando fecit illum dñs crescere in plebem suam. Benedictionem omniū gentium dedit illi: & taftamētum suum confirmauit super caput eius. Cognouit eum in benedictionibus suis, & conseruauit illi misericordiam suā & inuenit gratiam coram oculis dñi. Magnificauit eum in conspectu regum: & dedit illi coronam gloriæ. Statuit ei

te-

Commune confessoris pontificis.

testamentum sempiternum,
& dedit illi sacerdotium magnum:
& beatificauit illum in gloria.
Fungi sacerdotio: & habere
laude in nomine ipsius. Et of-
ferre illi incensum dignum in
odorem suavitatis. **E**cce sa-
cerdos magnus qui in diebus
suis placuit Deo. **N**on est in-
uentus similis illi qui conser-
uaret legem excelsi. **A**llel. allel.
Iurauit dominus & non pœnitit.
bit eum: tu es sacerdos in eternum
secundum ordinem Melchi-
sedec. Allel. **A** septuagesima
vñq; ad pascha, quia non dicitur
Allel. loco illius & **n**. dicatur
Traet. **B**eatus vir qui timet
domum, in mandatis eius cupit
nimis. **P**otens in terra erit se-
men eius: generatio rectorum
benedicetur. **G**loria & diuinitas
in domo eius: & iustitia eius
manet in seculum seculi.

Sequentia. s. enag. secundum Lu.
In illo tempore, Dixit Iesus
discipulis suis. Sint lumen ve-

stri praecincti, & lucernæ ar-
dentes in manibus, vestris: &
vos similes hominibus expe-
ctantibus dominum suum, quando
reuertatur à nuptijs: ut cū ve-
nerit & pulsauerit, confessim
aperiat ei. Beati serui illi, quos
cum venerit dominus: inuenierit vi-
gilates. Amédico vobis, quod
praecinget se, & faciet illos dis-
cubere, & trásiens ministrabit
illis. Et si venerit in secunda
vigilia, & si in tertia vigilia ve-
nerit, & ita inuenierit: beati sunt
serui illi. Hoc autem scitote,
quoniam si sciret patres familias
qua hora fur veniret: vigilaret
vtique, & non sineret perfodi do-
mum suam. Et vos stote parati,
quia qua hora non potatis filius
hominis veniet. **O**ffert. Inueni
David seruum meum oleo san-
cto meo vnxii cum: manus e-
nim mea auxiliabitur ei: & bra-
chiū meū confortabit eum. **S**ec.
Sancti tui domine quæsumus
nos ubique lætificant, ut dum
eorum

eorum merita recolimus, patrocinia sentiamus. Per. **Cóm.**

Fidelis seruus & prudens, quem cōstituit dominus super familiam suā: ut det illis in tempore tritici mensuram.

Post cōmu.

Praesta quæsumus oīpo-
tens Deus, vt de perceptis muneribus gratias exhibentes intercedente beato **N.** confes-
sore tuo atq; pótifice, beneficia potiora sumamus. Per dñm.

¶ Commune vnius virginis & martyris.

Officium.

Ilexisti iusti-
tiā & odisti
iniquitatē :
proptereāvn
xit te Deus,
Deustuus.
Deustuus.

leo lētitiæ præ cōsortibus tuis.

N. Erūtauit cor meum verbū
bonum : dico ego opera mea
regi. **Gloria.** **P** Dile. **Oratio.**

Exaudi nos Deus salutaris
noster: vt sicut de beatae

N. virginis & martyristuæ fe-
stinitate gaudemus: ita piæ de-
uotionis erudiamur affectu.
Per dominum.

**¶ Leccio epistolæ beati Pauli
apostoli ad Corinthios.**

Fratres, Qui gloriatur, in
dño glorietur. Non enim
qui seipsum commendat, ille
probatus est: sed quem Deus
cōmēdat. Utinam sustineretis
modicū quid insipientiē mee:
sed & supportate me. Emu-
lor enim vos Dei emulacione.
Despondi enim vos vni viro
virginē castam exhibere xpo.

N. Propter veritatē & māsue-
tudinem & iustitiam: & dedu-
cet te mirabiliter dextera tua.

N. Audifilia & vide & inclina
aurem tuam: quia concupiuit
rex sp̄ciam tuam. **A**llel allel.

N. Specietua & pulchritudine
tuaintende prosperè procede
& regna. Allel. **Tra&t.** **Qui**

seminant, vt suprā in milia
plurimorū martyriū. fo. 148.

Se-

Commune vnius virginis & martyris.

Sequētia s. euāg. secūdū Mat.

IN illo tempore, Dixit Iesus discipulis suis parabolam hanc. Simile est regnum cœlorum decem virginibus, quæ accipientes lampades suas, exierunt obuiam sponsō & sponsæ. Quinq; autem ex eis, erant fatuæ: & quinq; prudētes. Sed quinq; fatuæ: acceptis lampadibus non sumpserunt oleū scū. Prudētes verò acceperunt oleum in vasiscum lampadibus. Moram autem faciente sponsō: dormitauerūt omnes, & dormierunt. Media autem nocte clamor factus est: ecce sponsus venit, exite obuiam ei. Tunc surrexerunt omnes virgines illæ, & ornauerunt lampades suas. Fatuæ autem sapientibus dixerunt. Date nobis de oleo vestro: quia lampades nostræ extinguitur. Responderunt prudētes dicentes. Ne forte non sufficiat nobis & vobis: ite potius ad vendentes, &

emite vobis. Dū autē irēt emere, vénit spōsus & quæ paratæ erant, intrauerunt cum eo ad nuptias: & clausa est ianua. Nouissimè verò veniūt & reliquæ virgines, dicentes. Dñe, dñe, aperi nobis. At ille respōdens, ait. Amen dico vobis, nescio vos. Vigilate itaq;: quia nescitis diē neq; horam. **Ottor.** Diffusa est gratia in labijs tuis, propterea benedixit te Deus in æternū, & in seculū sc̄pi. **Secre.**
Accepta tibi sit dñe sacrate plebis oblatio pro tuorū honore sanctorū, quorum semeritis perceperisse de tribulatiōne cognoscit auxiliū. p. **Cō.**
Dilexisti iustitiam & odisti iniquitatem: propterea vnxit te Deus Deus tu⁹. **Post.**
SAtiasti domine familiam tuā munericibus sacrīs: eius quæsumus interuentione nos resoue, cuius solennia celebra-mus. Per dñm.

Finis.

